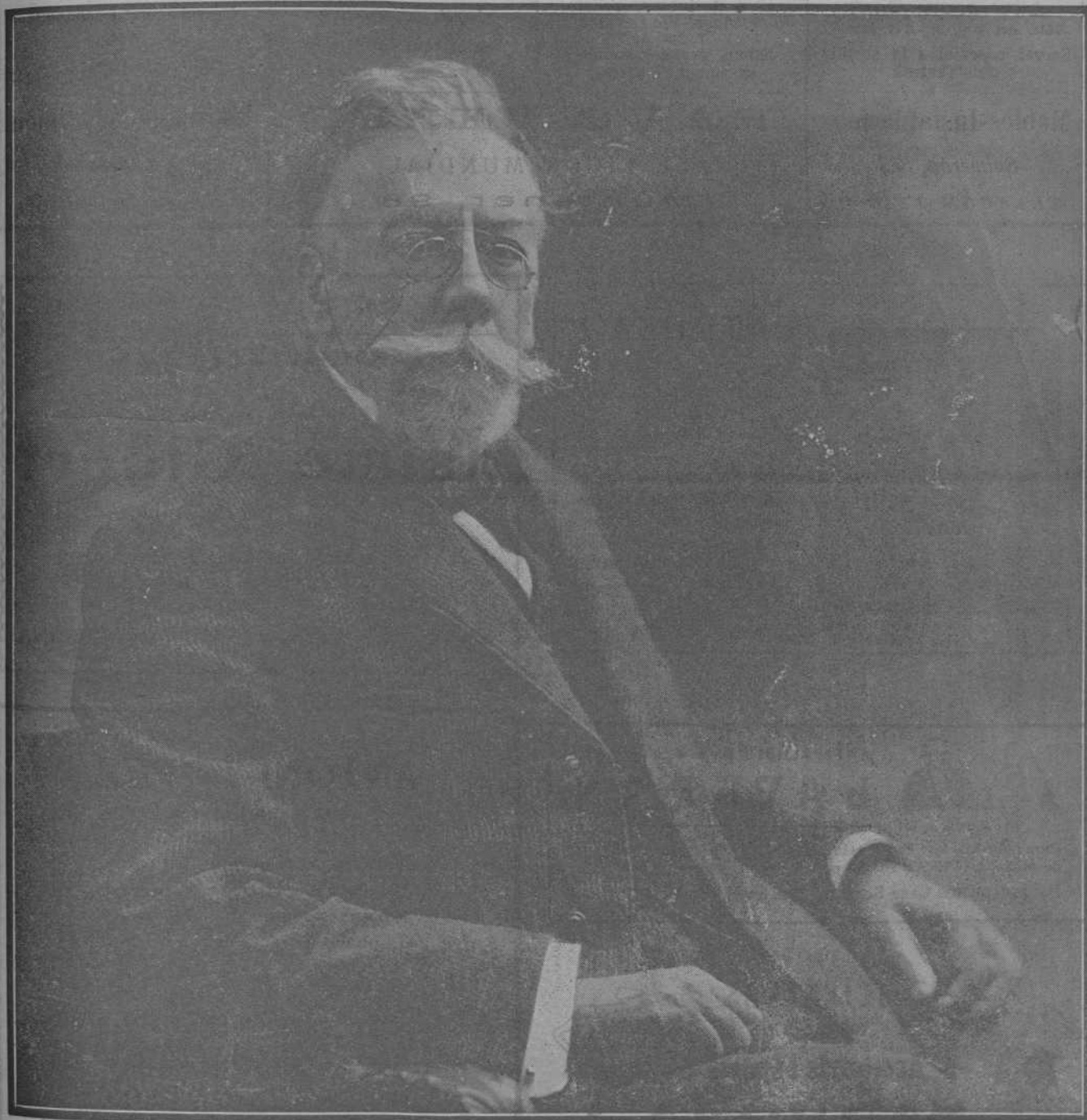

Barcelona 17 de juliol de 1925

L'Esquella de la Torratxa

Any XI Número 2419 — 15 cèntims — Atrassats 30

HEMEROTEC
MUNICIPAL

ANGEL GUIMERA

PRIMER ANIVERSARI DE LA SEVA MORT

ESTABLIMENTS QUE RECOMANA "L'ESQUELLA"

<p>I. V. E. Bicycles PLAÇOS - COMPTAT Muntaner, 40 -- Barcelona</p>	<p>HOTEL RESTAURANT * Casa JUAN * Habitacions des de 4 ptes i Pensió amb desdèjuni des de 12 ptes. Grand confort :: Telèfon 2372 A. Rambla Santa Mònica, 21 i 23</p>	<p>Bar Restaurant COSMOS Salonets per a família Plaça del Teatre, 1-Barcelona Telèfon 2794 A</p>	<p>GRAN CAFÈ RESTAURANT = "BARCELONA" = Esplèndid local - Tel. 5100 A. Grans Concerts Pl. Universitat, 1 i Corts, 590</p>
<p>Restaurant Maxim's <i>Rambla del Mig, 37</i> Des de les 6 fins a la matinada dues orquestres Consumacions des de ptes. 1'50</p>	<p>LA CENTRO AMERICANA Casa especial en Cafès torrats RAMON BARGUÉS Telèfon 1228 A. Pl. Universitat, 3, Barcelona</p>	<p>Si voleu menjar bé, aneu al CAFÈ RESTAURANT "LA VID" E. CARBÓ Aribau, 16 :: Telèfon 3165 A</p>	<p>AU "LION D'OR" Cafè : Restaurant : Atraccions "Diners" a 5 pessetes 2, PLAÇA DEL TEATRE, 2</p>
<p>Grand Liceo CAFÈ RESTAURANT Rbla. del Mig, 3. - Tel. 1420 A. Servei especial a la sortida dels Teatres</p>	<p>Grand Metro Cafè - Restaurant - Billars <i>Pl. de l'Angel - Via Laietana, 23</i> T. 2490 A. Salons per a banquets, casaments i bateigs</p>	<p>Hotel Internacional <i>Rambla del Mig, 1-3</i> Esplèndides habitacions « Grand Confort »</p>	<p>Hotel Marina Servei acurat i econòmic Telèfon 2869 A. :: Plaça del Palau, 10 ::</p>
<p>Mobles-Instal·lacions <i>Salmerón, 75</i> TELEFON 1746 G.</p>	<p>RAVO VERDE EL LICOR MUNDIAL Muntaner, 98</p>		<p>Bazar de la Unión <i>Unió, 3 - Barcelona</i> EFECTES D'ESCRITORI</p>

PATI BLAU
PELAI, 1

TEMPORADA D'ESTIU

LLOC FRESC I ELEGANT
Casa de gran renom pel seu riquíssim cafè, gelats i refrescos de totes menes. Grandíols èxit tots els dies del terçet compost pels senyors Escolá, :: :: Tormo i Cáceres :: ::

GRILL ROOM TEL. 943 A.

AMERICAN BAR

Jaime Gibert

WIENER KUCHE
ENGLIS-FRANÇAISE-DEUTSCH

ESCUDILLERS, 8 BARCELONA

ANTIPALÚDIC ANTIMELITENSIS
LAVERAN

(A los ocho días)

Cura radical de les Febres palúdiques, Tercianes o Quartianes, Febres de Malta. LAVERAN es ven per totes les Drogueries i Farmàcies. Per prospectes **Casa Segalá**, Rbla. les Flors, 14-Barcelona.

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes classes : Revistes : Catàlegs Edicions especials de luxe Talonaris : Factures, etc., etc.

☺

Olm, 8 : Telèfon 4115
:: BARCELONA ::

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Més alt que els demés homes

El rei en Jaume era un pam més alt que els altres homes. Així ho descriu en Montaner. D'en Guimerà es dirà igual, que era un pam més alt que els altres catalans. Alt d'ànima i alt d'estatura.

Alt, ara, més encara, per la llegenda.

En Guimerà, cosa ben curiosa, ha estat l'home de més eficàcia de Catalunya. No l'igualava més que un altre home, en Prat de la Riba, que era el seu antípod. En Prat volia veure les coses i en Guimerà les imaginava. En Prat feia valdre els homes, aprofitant fins les seves febleses, i en Guimerà, de les seves passions humanes n'extreia la seva humanitat. En Prat, ens donà institucions i edificis, i en Guimerà personatges. En Prat va acréixer el patrimoni material i cultural de Catalunya, i en Guimerà augmentà el patrimoni espiritual. Però a l'hora de les justícies venideres, en Prat restarà un nom, no gaire popular i estimat dels selectes, a la manera dels ministres de Carles III, d'un Aranda o d'un Floridablanca, mentre que en Guimerà permanixerà arrelat en l'ànima popular, no gaire estimat dels literats, i qui sap si la seva ànima serà també una cançó, la cançó de l'enterrament d'en Guimerà.

Cap aniversari ha tingut a Catalunya la força que el d'en Guimerà. Milers, conforme avençava el juliol, es deien: El divuit farà un any que va morir en Guimerà. Els diaris li consagraran les seves planes, el poble les seves flors i els ceguets de les cantonades la *Santa Espina*. Tots, com en el dia de la mort, comprendran que en Guimerà era quelcom més que un home de lletres.

Dels nostres morts és curiós que solament dos tenen poder per a recollir la recordança popular. Que n'han passat de polítics per la nostra ciutat, i cap, en cap dels matisos de la política, atrau l'ofrena cívica! Ni aquell doctor Robert ni el propi Prat de la Riba. Però un, sí, Mossèn Cinto, i era poeta. I un altre, més que Mossèn Cinto, en

Guimerà, també poeta. I així aquest poble, tingut per excessivament utilitari, solament ret homenatge a les ombres dels poetes.

PARADOX

LA POR

El senyor Esteve, que és un canalla, un brètol, es troba amb el senyor Canons, que és un altre canalla, un altre brètol. Els dos són rics. Els dos s'han fet rics robant. El senyor Esteve té un color groc de cera vella, podrida en un recó de sagristia. El senyor Canons un color vermell de salsitxa.

El senyor Esteve diu, molt alarmat:

—Què no ha vist la Plaça de Catalunya?

—Sí...

—Què no ha vist aquelles muntanyes de terra, de sorra, de pedres?

—Sí...

—I què en pensa de tot això, vostè?

I el senyor Canons, que no pensa res de res:

—Home, què vol que pensi?

—Res de bo n'ha de pensar!

—No sé perquè.

—Poden ésser barricades!

I al senyor Canons, en sentir això, li ha caigut el nas del susto.

LA PANDILLA D'EN PADILLA

A Barcelona han tingut una certa popularitat determinades penyes. Tots recordem les d'en Peius al Pelaiu i al Lyon; la del Sant Sepulcre i la de l'home del qual es parla al Continental; la de l'Ateneu, que és la penya per excel·lència, on hi van tots els savis, tant els que ho són com els que no ho són; la "penya Rhin"... Aquestes són les penyes reposades, les de la gent que necessita seure per riure i enfadar-se. També hi han les penyes de gent més inquieta, més montmartresca, com la d'en Tiagu i en Moraguetes, d'en Pahissa, a la taverna del Passeig de Gràcia.

visible passa desapercebuda. Es la del Canaletes, no a fora. Mes to té (valgui la cacofonia) una penya que de tan com els futbolistes, sinó a dintre. Allí hi trobareu sempre, a tothora, cada dia, uns mateixos minyons que ni mengen ni beuen sinó quan un conegut els convida; aquests minyons, sembla que no tenen res que veure l'un amb l'altre,

però, a pesar de la seva companyonia políglota i heterogènia—entre ells hi han escriptors, músics, filòlegs que diuen mal d'en Fabra, bruns, rossos, alemanys, armenis i suïssos més o menys autèntics—obeeixen tots la batuta del seu genial capitost, el fill del pintor Padilla, petitó com ell i que també es diu Padilla.

Els fan més penya que tothom, perquè sempre estan a punt de fer-ne, de penya, i la fan a peu dret, no perquè acabin d'arribar-hi, sinó perquè tothom—ja fa alguns anys que hi són—sembla que estan a punt d'anar-se'n.

Les circumstàncies han obligat a cercar un altre refugi a les gents que feien sentades darrera els vidres del Continental; en canvi, en Padilla i la seva pandilla continuaran drets al Canaletes, mal la Plaça s'ensorri, que gràcies al senyor Nebot, podria ésser, impertèrrits, esperant anys i panys que algú els convidi.

LLEGIR

*Llegir és una qüestió que preocupa poc a la gent. Sos-
pitem que és una qüestió que no ha preocupat mai a la
gent. En el segle XVI als que llegien massa els cremaven.
El tribunal de la Inquisició era enemic de la lectura. Ara
ja no es crema a la gent que llegeix. Ens hem civilitzat un
xic més. No gaire, no tant com voldríem. Però en fi, no*

A LA PLAÇA DE CATALUNYA

—Trobo que estàs trist.

—I és clar que n'estic. No veus que tinc un Nebot que m'arruina.

ens podem queixar. Encara hi ha algú que llegeix. Ens ho mostra el fet següent, que llegim en la gasetilla d'un diari:

—Fulano de Tal—no recordem el nom—s'ha apropiat a un guàrdia i l'ha trepitjat. Veient que el guàrdia no en feia cas, li ha clavat pinya. Naturalment, el guàrdia, malgrat els sentiments humanitaris que hem de suposar en ell, l'ha hagut de portar detingut a la delegació per manca de respecte a l'autoritat.

Fulano de Tal semblava molt satisfet d'anar detingut. Quan han arribat a la delegació ha preguntat el delegat a Fulano de Tal:

—Per què ha pegat al guàrdia? Quins motis d'ofensa tenia contra ell?

I Fulano de Tal, somrient, amb una tranquil·litat epopèica, ha fet la següent resposta:

—No tenia cap motiu d'ofensa contra el guàrdia, que em sembla un guàrdia molt simpàtic. Em dol haver-li clavat la pinya que li he clavat. Però, com que no em volia agafar, he hagut de recórrer a la violència.

—Així vostè volia que l'agafessin?—ha preguntat, amb molta estranyesa, el delegat.

—Sí, senyor ha respost Fulano de Tal.

—I això? Per què?

—M'explicaré. Jo fa temps que vull llegir el Quijote Però com que treballa no tinc prou hores per a mi. I he pensat: l'únic amenera de què puguis llegir el Quijote és fent-te tancar a la presó. I ve't aquí perquè he pegat al senyor, que ja em dispensarà, perquè ho he fet sense mala intenció."

Naturalment, el detingut ha passat a la presó. Ja és feliç. Ja pot llegir el Quijote.

Nosaltres demanem un homenatge al lector desconocido, que és Fulano de Tal, cervantista i màrtir.

VIRAI

A Angel Guimerà

En l'aniversari de la seva mort.

Angel de Déu que féu vostra dormida davant la mar que sap tots els camins, per la finestra de la fossa humida vetlleu del poble els eternals destins.

Les vostres cendres per tothom sagrades encara ressonen d'aquell ritme franc i en l'or dels cants hi ha quatre flamarades que escampen per la terra vostra sang.

L'esperit vostre eternament germina i en cada cor hi ha un poquet de vos i ara somnieu per veure com camina l'estel d'un poble dintre greus foscós.

L'os i la carn i l'esperit que crema tota terra endins serà nova llavor; perla i robí, mantell i diadema que al front de Catalunya és tot claror.

Enguany mateix ha florit més ginesta, ginesta santa que el cor ha embaumat i és que sou vos que prepareu la festa i ens l'envieu des de l'eternitat.

Han esclatat amb passió les roses i les espigues d'or s'han esgranat perquè la sang i l'or de nostres coses per dins la terra vos ho heu impulsat.

Potser una vela mar enllà s'acosta i hi pareu ment amb vostre esguard dolç, que si us cridem restem sense resposta i l'enyorança vostra ens bat el pols.

Féu que la vela arribi desseguida i al cap del pal porti una estrella d'or, car tots duem molt fonda la ferida i ens fa la vida dura a contra cor.

Angel de Déu que féu vostra dormida davant la mar que sap tots els camins, per la finestra de la fossa humida vetlleu del poble els eternals destins.

SALVADOR PERARNAU

La única glòria

No vull que em parreu més ni em féu elogis d'unes belles pintures exposades, ni d'un literat jove que es revela ni d'un famós tenor que al Liceu canta.

Ni citeu més el nom de l'arquitecte creador d'aquell temple incomparable, ni esmenteu l'Orfeo que en llunyes terres amb les nostres cançons gran glòria alcança...

Que tot això és avui un gra d'arena i tot resta eclipsat davant l'audàcia, mostrada pel defensa o el mig centre del primer team d'un club de barriada,

que jugant un partit empenyadíssim ha centrat o ha xutat amb tanta traça, que el repòrter ni sols l'adjectiu troba, car l'estupend i el colossal no hi valen.

Per ponderà una gesta tan heroica ajudeu-lo i cerqueu-li la paraula vosaltres, acadèmics de la llengua, membres de l'Institut i Pompeu Fabra!...

M. GRANÉ CIVIL

L'últim sàtir

L'últim sàtir ha trucat al cancell de la tètrica pàtria d'en Josepet. No és broma. Fins potser gasta barba i potes de bèstia. Aquest monstre s'ha llençat en plena natura, ha empaitat pel mig dels camps una noia de dues centes lliures, ha intentat violar-la, revòlver en mà, perquè la noia, espaordida, cridava.

No ens estranya. En aquest nostre segle d'absurdes, les més extravagants excentricitats prenen carta de naturalesa. Ben mirat, un salvatge, un neurastènic o un morfínom, també fa goig. Tenir sàtir propi és tan ornamental per un poble com tenir-hi un marquès autèntic. Amb bona voluntat un s'hi acostuma com s'acostuma a la beguda.

Però nosaltres sabem que aquest sàtir és un bromista. Ell és un condemnat que volia redimir-se, i precisament li vingueren aquests fogots eròtics després d'haver fet quatre dies exercicis espirituals en el recollit claustre d'uns deixebles de Crist.

Angel Guimerà home profundament lliberal

S'escau l'aniversari de la mort d'Angel Guimerà, i el sentiment del nostre poble és tan viu com el mateix dia de la mort. I és que Angel Guimerà, es digui el que es vulgui, era el millor escriptor català, i ara ha deixat un buit ben difícil d'omplir; a més a més, Guimerà era un home del poble i el poeta del poble.

Guimerà, català fins al moll dels ossos, era un home ultra-català. Es així com voldríem tots els nostres: bons, humaníssims, liberals, ben del poble, abrandats d'idealisme, conscients de les injustícies que planen damunt dels humils. Guimerà era fill de la massa i sentia tota la nostra tragèdia. Es amb aquest seu esperit que els socialistes catalans volem integrar Catalunya al concert del futur món internacional. Per això, en Guimerà, admirem no solament

l'escriptor i l'idealista i el més alt representant de la nostra renaixença literària, sinó també l'home justicier que, sense saber-ho, ell que només es creia català i només per Catalunya havia lluitat, ens duria a un món millor d'ésser tot-hom com ell.

Mireu aquest esperit profundament lliberal en totes les seves obres. El teatre d'en Guimerà, amb tota la seva masculinitat, els seus contrastos, els seus tipus precisos, el seu mestratge, és un cant enèrgic de rebeldia, de republicanisme, de democràcia i de justícia. Aquella *Terra Baixa*, obra internacional, és més estimada i més bella que totes les seves altres obres, precisament, perquè hi ha abocat tots els seus sentiments de llibertat i humanisme; el magnífic, el grandios Manelic, és l'encarnació del poble vexat que es pren la justícia matant l'hereu Sebastià, essència del burgesisme, perquè sap amb tota la inconsciència de l'ignorant que no pot esperar res d'una justícia dels servidors dels capitalisme. En aquella *Festa del blat*, drama social que per molts crítics és la millor obra del Mestre, fixeu-vos amb quina ingènua amor tracta l'exaltació dels explotats i defensa els seus drets.

Angel Guimerà, per ésser un home bondadós, era un home innocent que anava amb el cor a la mà. Angel Guimerà, perquè era un home del poble, tenia per amics els pobres i els humils. Treiem-li el seu apostolisme, i hauria estat el més pur revolucionari.

Veu's aquí perquè la seva figura era estimada i venerada per tothom. Al seu pas per la ciutat totes les mirades li tributaven l'admiració més pregona.

***

Dues soles vegades havia parlat amb Don Angel. Cosa d'un mes i mig abans de la mort era un instant que havíem posat totes les nostres energies, l'ànima amarada de justícia, en salva un company i un amic condemnat a mort com a venjança del seu pur idealisme; per a tornar la vida, sagrada com qualsevol altra, a Joan Baptista Acher lliurarem totes les hores i tota la nostra joventut abrandada. Calia que els intel·lectuals generosos donguessin el seu vot pel company artista.

Vaig anar a veure el Mestre per a demanar-li unes paraules pel número que *Justicia Social* preparava. Don Angel sortí a rebrem amb el seu pas insegur i fatigós, la seva mirada perduda, la seva corva accentuada, acompanyat del braç. L'home bo i just, l'home profundament lliberal, sentí al fons del seu cor la tragèdia del pobre amic que patia horriblement a la presó, amb l'amenaça d'un botxí que li llevaria la seva vida jova i plena de glòria. I ens donà la seva firma, la darrera firma que destinà al públic, i potser la darrera que féu! I tremolant-li la mà, encaixà amb mi dient-me unes senzilles paraules plenes de sentiment: "Que si-gueu ben afortunats!".

EL RECORD DEL MESTRE

Catalunya plora

Al cap de quinze dies ens trobàvem a "Can Martín" al sopar dels Jocs Florals, el darrer sopar públic on assistí l'Angel Guimerà. Vaig saludar-lo, i les seves primeres paraules foren: "Salvarem l'Acher?".

* * *

Avui, en el primer aniversari de la seva mort, catalans, tributem al Mestre Angel Guimerà el nostre homenatge de sempre, el millor homenatge que li podem tributar: recordar-lo amb devoció.

J. ROURE TORRENT

ESTAMPES DEL CAMP

VI

Senyors

Aquesta és la mala època del poble. El poble s'ha omplert de senyors, d'això que certa mena de gent en diu senyors. El poble està ple de gramòfons, de pianoles, d'aparells de raditelefonia, de tots els artefactes que s'han inventat per a fer venir migranya.

Aquests senyors, aquests pobres senyors, no senten predilecció pel silenci, sinó tot el contrari: l'escàndol l'avalot, els crits, els envelats.

Aquests senyors viuen en una torra—no una torra: una torreta—que sembla un tortell, un flàm o qualsevol altre producte de confiteria. Tenen, aquestes torretes, un jardí, un tros de jardí amb uns rosers bords, uns nesprers tísics i uns quants arbres més de mala família. En aquests horts—que no recorden, precisament, el de les Hespèrides—els pobres senyors hi celebren cada *garden party* que és del més enternidor que corre.

Parlen de les nits del Liceu, del torn impar de si es compren o no es compren aquest hivern un "Roget-Schneider", dels dematins del Passeig de Gràcia, de què ara el *chic* es fer-se una casa a Pedralbes, i de tres o quatre ximpleries més.

I després, quan es queden sols, mengen qualsevol cosa, qualsevol porqueria... perquè en el menjar es pot estalviar! La qüestió és fer el senyor a la platja, al Casino—una barraca ridícula que hi ha la platja—, a la Riera, omplint-se les sabates, que han d'ésser blanques, de sorra de la riera. Perquè a casa no et veu ningú—cada casa és un món, diuen ells, els senyors, agobiats per un sens fi de petites misèries—, i al carrer et veu tothom.

El diumenge tots els senyors tenen un convidat que arriba de Barcelona. El convidat de bona gana s'hauria quedat a Barcelona, però, pobret! no s'ha pogut escapar.

El senyor el passeja pel poble, l'exhibeix, el llueix com un barret nou, el porta a la platja, al Casino, a prendre l'aperitiu: un fastigós vermut amb olives, al ball. El pobre convidat no hi està fet a divertir-se tant i s'estranya:

—Però també ballen aquí al dematí?

—Ballem a tothora!—fa el senyor.

I el pobre convidat corre sota el sol—aquell odiós sol de pagès!—sua com un dimoni...

A l'hora de dinar—que aquell dia ha sigut extraordinari: res, un pollastret tuberculós, com la *Dama de les Camèlies*—el senyor envia la minyona a "Cà'l Currioles"—el cafè—a buscar gel. Perquè els senyors passen gana, però no podrien passar sense minyona.

El cafè és al capdavant del poble. Quan la pobra noia arriba amb el gel, el gel ja s'ha fos: aquell sol de pagès!

Els senyors, que són unes bestioles, maleeixen la minyona, sense respecte al convidat i sense pensar que a qui haurien de maleir és al sol.

LLUÍS CAPEVILA

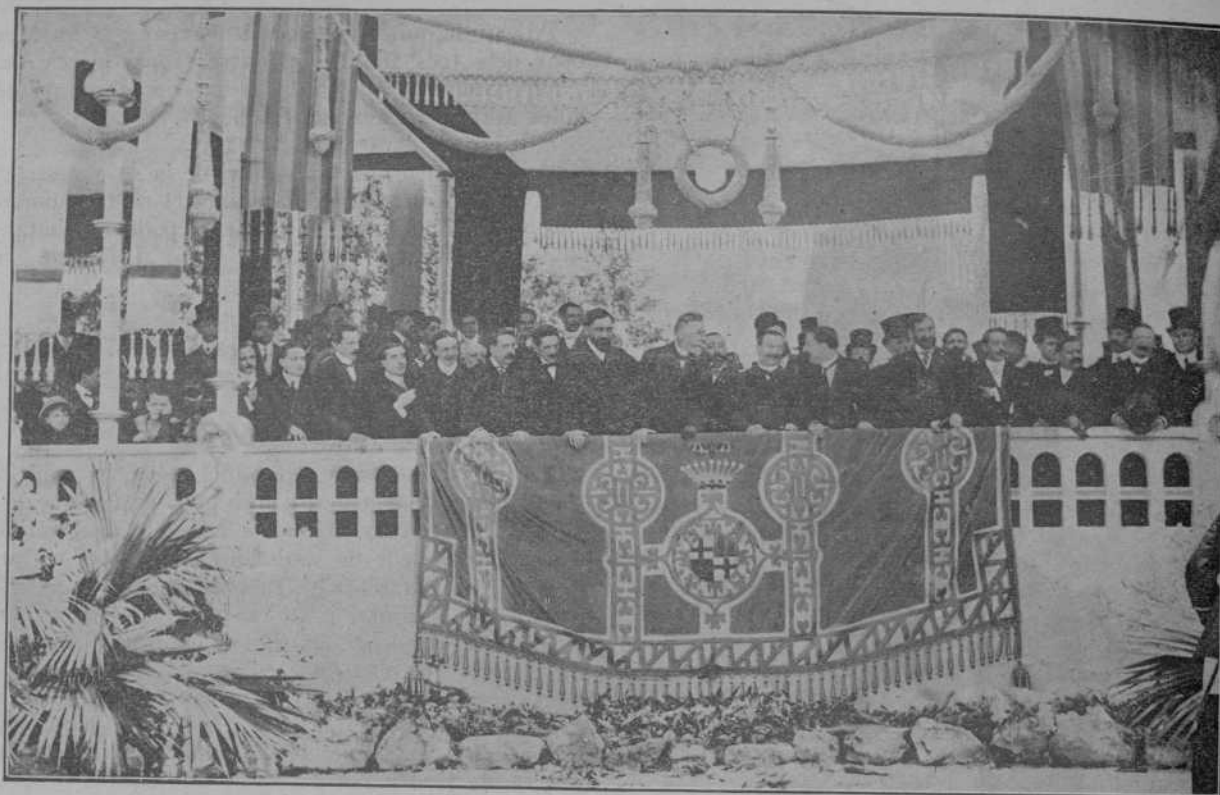

Alioza
xxv

SENYORS

—I aquest any no sortirem a estiuajar?

—No; no veus que als casinos no es juga, i sense jugar no podríem fer tramps.

LA GLORIOSA MEMORIA

La tribuna oficial de l'homenatge a Guimerà, el maig de 1909, que ocupava el gran poeta, acompanyat de les més altes personalitats de la política i de les arts

(Fot. Sadurní)

::: PAPERAM :::

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn

Surco y Estela, poemes de Joan Gutiérrez Gili.

En una edició gairebé per amics, el poeta espanyol Joan Gutiérrez Gili acaba de publicar a Barcelona el seu segon llibre de poemes, *Surco y Estela*. És un llibre petit i excel·lent.

Els versos de Gutiérrez Gili són perfectes, i el seu castellà magnífic, elegant, casticíssim. *Surco y Estela* és una obra de paisatge; quasi totes les poesies del llibre són una impressió humaníssima del paisatge, que l'autor ha copsat amb una sorprenent i grandiosa sensibilitat. *Surco y Estela* no és una descripció del paisatge, és, repetim, una impressió. Cada vers és una imatge afortunada, subtilíssima, precisa:

"Tarde viva, casi muerta,
medio lirio, medio rosa.

.....

En las rodillas del monte
dobla el día la cabeza.

.....

El sol està echado,
lo mismo que un buey,
en medio del prado.

A veces el aire parece su cola
moviendo la hierba."

.....

Surco y Estela és un llibre modern. No té res que veure, però, amb la moderna escola poètica espanyola. La modernitat de Gutiérrez Gili és tota simpàtica i universal, i, sobretot, estètica. Aquesta modernitat ha estat objecte de vius comentaris d'incomprensió per part de molts crítics de la premsa castellana de Barcelona. Diuen que la modernitat de Gutiérrez Gili fa les poesies de *Surco y Estela* fosques i inintel·ligibles. I què han de saber tota aquesta colla de senyors!; si no saben el que és poesia i són incapaços d'entendre la cosa més senzilla! Mireu la imatge més atrevida de tot el llibre:

"La luna.
Es la redonda
boca de la guitarra
que perdió su madera."

Això és incomprensible?

En fi, *Surco y Estela* de Joan Gutiérrez Gili és el llibre de tot un artista, d'un artista sensible i d'alada imaginació, que domina la tècnica dels versos i l'ànima de la seva llengua.

Très Parisien.

Hem rebut de París el número 7 de la revista de modes *Très Parisien*, corresponent al mes de juliol. Està tan ben presentada com sempre, i com sempre és el guia dels àrbrits de l'elegància.

Totes les dames que segueixen amb atenció l'art del ben vestir, trobaran ocasió de satisfer els seus desitjos consultant *Très Parisien*, que amb tant d'encert dirigeix G. P. Journard, de París.

Très Parisien es ven a 6 pessetes, essent el seu preu a França 12 francs.

DE TORNADA

—Res, que ens hem adelantat; havíem anat a estiuejar...però esperarem que arribi l'hivern.

Comptabilitat de Cooperatives, per Josep Gardó.

La Comptabilitat de les Cooperatives és diferent de la d'una Societat Comercial per la pròpia constitució de l'entitat i la faïso jurídica de les operacions que realitza. El senyor Gardó, coneixedor d'aquestes Societats, a l'ensem que pràctic en les ciències administratives, ha reunit en aquest llibre totes les diferències entre les dues classes de comptabilitat, de manera que amb el mateix pugui capir qualsevulla comptable l'administració d'un cooperativa. Indica els llibres que han de portar-se i el funcionament de cada compte, exposant en un esquema gràfic les partides que cada un ha de contenir i la representació de llurs rosecs.

La obra forma un fascicle de 36 pàgines i ha estat editada per la "Editorial Cultura", de Barcelona.

NOVEDADES

El juramento de la Primorosa és una comèdia de la senyora Millàn Astray, ben construïda, ben traçada i ben resolta. D'aquesta mena d'obres en podríem dir, en elogi d'elles, que entren de ple en ço que és teatre popular, en ço que ha d'ésser teatre popular. Es a dir: aquell teatre en què l'element poble és el primordial. **El juramento de la Primorosa** és una obra definitiva en el gènere.

EL POBRE MANELIC

—Torneu, torneu, mestre, que em feu molta falta!

La comicitat de la major part de les escenes, és una comicitat de bon to, discretíssima, mai grollera, ço que ja és difícil, perquè d'un quant temps ençà al teatre sols es riu amb la bestiesa. Uns lleus tocs sentimentals rematen d'una manera gentil la comèdia de la senyora Millàn Astray.

No cal dir que la interpretació sigui justa, acurada, perquè ja és de suposar.

BARCELONA

En el teatre dels Quintero ço episòdic, que hauria d'ésser un valor de segon terme, passa a ésser-ho de primer, és a dir: les figures del fons, que són les episòdiques, passen a ocupar el primer lloc, el més important. No ho critiquem: ho fem constatar tan sols. Tampoc ho podríem criticar, ja que cada autor té la seva manera d'escriure comèdies. No existeix cap tractat amb regles per a escriure.

Així, sense figures episòdiques, **Cancionera** quedava pobra, falsa, de cartró. I les poques que hi havia, com la de la gitana, per exemple, es menjaven les de primer terme.

Així passa també amb **La boda de Quinita Flores**. El de menys són Quinita Flores i el novio desaparegut. El més els personatges secundaris, els que serveixen de fons. Tots tenen una personalitat precisa, clara, definida. Tots tenen una vida pròpia. I això cal celebrar-ho, ja que aquesta vida pròpia, en la majoria de les comèdies, no la tenen ni els personatges principals. En les comèdies dels Quintero l'ambient, el fons, tenen una importància capitalíssima. I això, que és molt difícil de lograr, dona un alt valor d'humanitat a l'obra.

La presentació molt acurada, molt correcta. La interpretació justíssima, impecable.

NUEVO

Sembla que aquest teatre torna a obrir les seves portes amb una companyia que dirigeix en Perico Segura. En Segura té totes les nostres simpaties: és un actor intel·ligent, graciós, correcte, un director de debò—no com altres que són directores de pega—, i un home senzill que no té manies.

No cal dir que desitgem a en Segura un gran èxit, tan gran que es faci amo del Paral·lel.

BOSQUE

Ha debutat una companyia lírica dirigida per l'Ortiz de Zárate.

Sembla que fan gent.
Millor.

PER A ACABAR

La setmana que ve parlarem de l'Ortiz i de **La tela**, d'en Muñoz Seca, estrenada a l'"Eldorado".

BOB

FUTBOL

Els uruguais guanyaren a la selecció

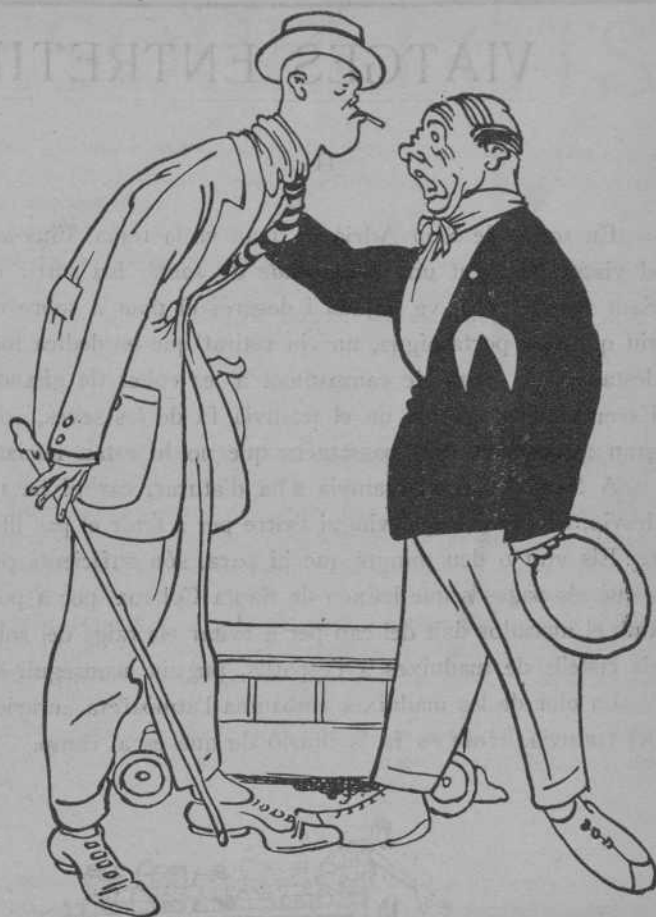
Això de què els uruguais guanyaren a la selecció, ja ho sap tothom, no és cap cosa nova. El que no sap ningú és perquè varen guanyar. Nosaltres sí que ho sabem: guanyaren els uruguais perquè els nostres jugadors s'ho varen prendre a la fresca. Consti que això de prendre-s'ho a la fresca és una cosa que els hi aprofitem, car d'altra manera, amb la calor que feia, estem seguríssims que del camp se'n van a un "taller de reparacions".

Era bonic de veure el que passava en el partit del diumenge

ALS BANYS

— Què tal, noi, com estàs?
— Home, ja t'ho pots pensar, com el peix a l'aigua.

ENTRE AMICS

— Què, encara vas pel carrer?
— Sí.
— Doncs, ets ben poca cosa.

passat. Ja sabem que no tots els aficionats estaran d'acord amb nosaltres, però això no ens priva de què aquells moments ensopits, nosaltres els trobéssim divertits. Aquell desgavell en els jugadors catalans era excessivament deliciós.

Sobretot tingué la virtut d'allunyar la nerviositat dels ais! per dur la xarxa; vàrem tenir temps de fixar-nos-hi tant amb els goals, que fins i tot n'arribàrem a aprendre i ja disputàriem al més pintat qui els fa més bonics. Ho diem perquè n'hi varen haver de totes categories: de rossos, de blaus, de morats i de negres; amb quatre ja n'hi havia prous i de sobres per a nosaltres, però per a ells... això ja és una altra cosa. Hom creu que per la seva voluntat no haurien acabat de marcar-ne fins a l'endemà i a l'hora justa de marxar... cap a Oporto.

Els uruguais es dedicaven a fer curses de velocitat, i cregueu que és cosa que ens meravellà; aquesta gent corren com a mals esperits. Sempre vèiem la pilota als peus d'ells o... a dintre la xarxa; vàrem tenir temps de fixar-nos-hi tant amb els goals, que fins i tot n'arribàrem a aprendre i ja disputàriem al més pintat qui els fa més bonics. Ho diem perquè n'hi varen haver de totes categories: de rossos, de blaus, de morats i de negres; amb quatre ja n'hi havia prous i de sobres per a nosaltres, però per a ells... això ja és una altra cosa. Hom creu que per la seva voluntat no haurien acabat de marcar-ne fins a l'endemà i a l'hora justa de marxar... cap a Oporto.

Hem convingut una cosa, que el més interessant de diumenge passat, entre olímpics i europeus, va ésser el sopar amb què foren obsequiats. Caratsus, i quina gana hi havia! Es comprèn, els pobres uruguais, després de la gran "jira", en la

qual se n'han vist de totes, arribar aquí i abocar-se a la nostra vianda tot va ésser u.

A més a més va ésser cosa divertida: hi va haver cantarelles, hurras i moltes altres coses.

Això sí, no hi varen haver parlaments...

Cregueu que en quedàrem agraïts, perquè això dels parlaments acostumen a ésser una flauna.

CICLISME

Demà a Badalona comencen les vint-i-quatre hores a l'americana, del collega **El Mundo Deportivo**.

Ens han dit que serà interessant de debò.

Només hi ha que onze o dotze equips inscrits, i la majoria estrangers, el que dóna a comprendre que serà per a sucarr-nos-hi els dits.

Ara que, nosaltres, amb això de la calor ens sentim conservadors i no volem assegurar si realment serà interessant fins que ho haguem vist.

Cadascú que s'ho faci a la seva manera i en bona veritat que tothom hi sortirà guanyant.

Ens sembla tenir raó.

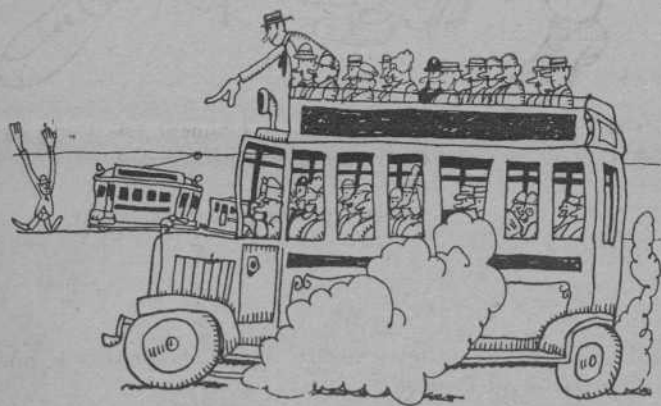
VIATGES ENTRETINGUTS EN TRAMVIA

III

En sortir de Sant Adrià és quan ve la feina. Fins ara el viatge ha sigut una *promenade de santé*. En sortir de Sant Adrià, però, ve pujada i després el pont a sobre un riu que mai porta aigua, un riu retirat que es dedica modestament a servir de campament a les colles de gitanos. Es en aquesta pujada on el tramvia fa de les seves, amb gran astorament dels passatgers que no hi estan iniciats.

A Sant Adrià el tramvia s'ha d'aturar, car hi ha un desvio, i esperar a què vingui l'altre per a tenir el pas lliure. Els vuit o deu minuts que hi para, són suficients per a què els pagesos que baixen de Santa Coloma, poc a poc, amb el mocador dalt del cap per a evitar els raigs del sol i els cistells de maduixes a l'espatlla, puguin aconseguir-lo.

La olor de les maduixes embauma l'atmòsfera enrarida del tramvia. Hom es fa la il·lusió de què és al camp.

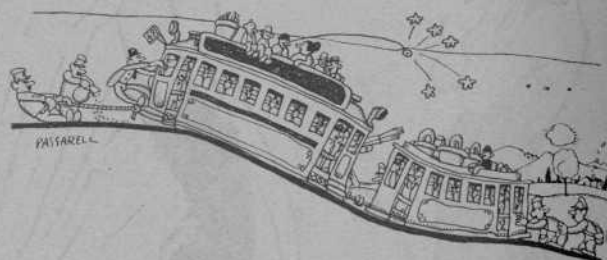

Passa l'autobús rabent com un llampec, i en veure'l passar, les ànimes en pena que van al tramvia, li endrecen una mirada melancònica que és tot un poema.

Per fi, arrenca. Els mateixos sorolls de ferramenta, corregits i augmentats!... El tramvia no puja. Baixen els conductors i cobradors a mirar dessota el carromato. Després, es consulten. Titubegen, fins que l'inspector els diu que els rails patinen i que hi tirin sorra. N'hi tiren. N'hi tiren tanta, que llavors s'entrebanca amb la sorra i tampoc va endavant. La treuen i torna a patinar. Fan un cop de cor i es determinen a empènye'l. Així és com el tramvia puja la pujada de Sant Adrià. Ens atrevim a assegurar que enlloc més del món es compta amb medis de locomoció per l'estil d'aquest.

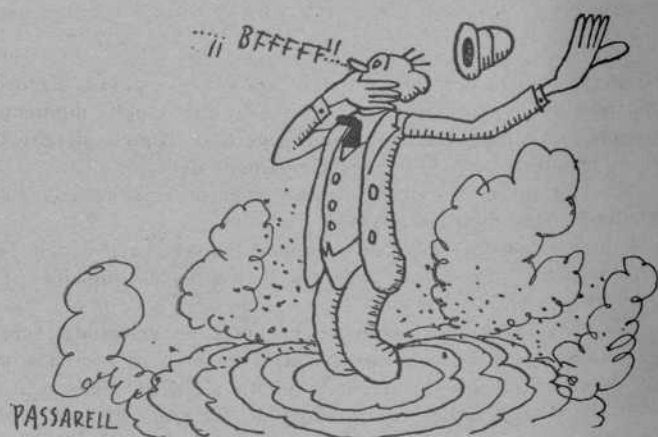
La pujada és un xic dificultosa, però després, quina

delícia! El tramvia marxa sol. A la baixada de cà'n Canals, es tira amb aquella fe, com en Janer a la baixada de l'Ordal.

Sembla que s'hagi tornat jove; els sorolls de ferramenta rovellada fan l'efecte de crits, de gatzara i alegria.

Els diumenges la cosa canvia un xic d'aspecte. Hi ha més servei: dos tramvies per a venir i dos per a anar. La maniobra té caràcter de cosa taumatúrgica. Els conductors han d'anar al centímetre de via per a dar sortida al tramvia contrari. I és més gros el gasto de sorra, i l'empènyer. I com que porta més gent, es fon el fusible i tenen que demanar agulles de ganxo a les senyores per a fer-lo caminar. Els passatgers, en diumenge, tampoc són els mateixos; són famílies endiumenjades que van o han anat a passar el dia a fora i van carregats de cistells de minestra i gots de vi, i farcells amb plats, i en tornar, estan alegres i ex-

pansius; porten adornos de verd al capell o al pit i canten fins a esgargamellar-se. Les incomoditats del tramvia són un al·licient del viatge.

A la millor, si hi ha un viatger adormit, en despertar-se es troba amb els peus a dintre un bassal d'humitat que fa tuf de dinar mal paït.

AYAM

ESQUELLOTS

Uns gitanos blancs—que són els pitjors gitanos—volien, després de beure molta mançanilla i fer gatzara, menjar-se una criatura viva.

La cosa acabà a trets, i fins hi han ferits greus, car una altra colla volgué salvar la criatura de les grapes antropò-fogues.

Paraula que tot això és veritat. No és cap broma.

I pensar que això va passar a Múrcia!...

Paciència...

La Plaça de Catalunya cada dia fa més goig. Mireu si en fa de goig, ara, que ja no s'hi pot passar. A la banda de dalt, les dues úniques persones que hi han volgut transitar s'hi han trencat dos o tres braços. Però això és el que feia falta a Barcelona. El senyor Nebot n'està molt content.

Ara, és clar, ell no es pot trencar cap braç; ja en té prou en haver-se trencat el cap pensant el projecte. El senyor Nebot vigila les obres d'aquell tros intransitable, duent una bomba de les dels magatzems de roba a cada braç. Així, a més de no poder-se fer cap mal, es fa la il·lusió que la glòria no el deixa tocar de peus a terra. Es una il·lusió ben justa, cal dir-ho, perquè dia vindrà que no hi tocarà de peus a terra. Ara, que no serà per la glòria, sinó de tant córrer.

Diuen que els xòfers que facin més de dos atropells els retiraran el títol de xòfer. I si un xòfer té la desgràcia que tres suïcides es llencen sota el seu cotxe, precisament tots tres sota el seu cotxe, què passarà? Sempre té pensades genials el nostre Ajuntament tan popular. Això deu ésser una idea d'en La Riva. Arriba, xòfers!

Però, vaja, sabent que poden matar dos homes sense que els passi res, això ja està bé.

El senyor alcalde, ara, s'ha tornat viatjant, no de comerç, sinó de Política. Ha anat a Madrid i n'ha tornat; hi ha tornat a marxar per a venir-ne un altre cop; tot seguit se n'anirà a París.

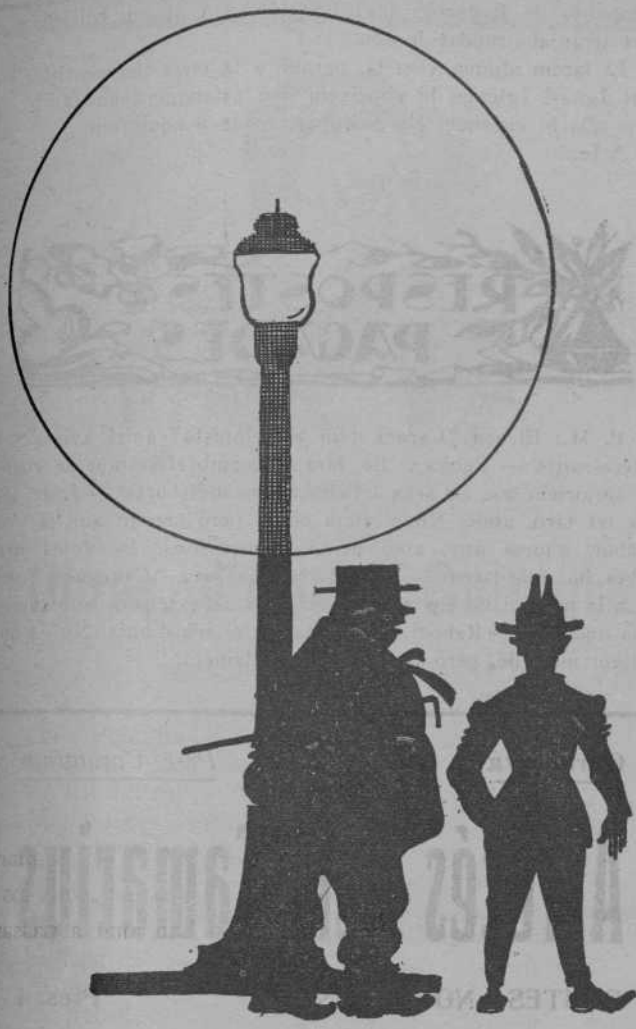
Els viatges a Madrid són per la qüestió del port franc. El seu primer viatge fou tan profitós, obtingué un èxit tan franc com el port, que hi volgué tornar. Naturalment, Barcelona n'ha sortit beneficiada d'aquella manera que sempre en surt beneficiada Barcelona. El viatge a París és degut... a què l'alcalde té ganes de passejar-se.

En Francisquet, aquell Quico de la "Lliga", que ha estat una pila de vegades ministre, ara és republicà federal. Quin disgust tindria el pobre y honrat Pi i Margall, si ho sabés! I també diu—esgarrifeu-vos, en Francisquet dir això—que és separatista teòric, però—ara, calmeu-vos—que el separatisme seria la ruïna de Catalunya i d'Espanya, i el Directori, en el fons, li és simpàtic.

Però, ara, resulta que en Cambó ha negat categòricament que ell hagués dit tot això. El creiem pacaç de molt més. Pot fer unes manifestacions que no expressin el seu ideal; pot desmentir el que ha dit, no perquè sigui apòcrif, sinó pel gust de desmentir-ho.

Això és en Francisquet.

VISTES DE LA CIUTAT

"El Desierto Nebot"

1926

—Jo era futbolista! Ara, per a guanyar-me la vida, m'he hagut de deixar la barba i fer de model.

Només els faltava això a aquests jesuïtes. Ara han hereditat 45 milions d'una tal senyora Pallarés.

I d'això se'n diu caritat i cristianisme i fer una bona obra. Ara els jesuïtes podran fumar havans més bons i menjar més bons plats encara. I les cases de beneficència i els asils, que es fumin! Francament, trobem immoral el procedir de la senyora vídua Pallarés.

El senyor Nebot, aquell senyor Nebot, comte de Pedralbes i gentilhome, està més satisfet que mai. La Plaça de Catalunya es va avençant i va desagradant cada dia més als ciutadans.

Això és la seva satisfacció. Perquè el senyor Nebot és un d'aquells artistes tan bons i excel·lents, que no són per la gran massa ignorant. Ell és un artista pels escollits. Tan escollit s'ha d'ésser per entendre el seu art, que només l'entén ell, i encara hi ha qui diu que només l'entén a mitges.

L'altre dia un estranger ens preguntà si s'estava preparant una revolució.

—No. Per què?

—Oh, com que veig que tot Barcelona està oberta, em creia que construïen trinxeres. (Això ens ho digué un estranger.)

Es torna a perseguir a la pornografia. Ben fet; som enemics d'aquesta mena de literatura. Cal, però, que no es confongui la porqueria amb la literatura eròtica o realista, que no té res de porca. Ni Maupassant, ni Zola, ni Kok, ni Mirbeau, ni Bertrana mereixen ésser tractats com les cotxinades de certs butiflers de la literatura espanyola.

El mal és que faran de crítics senyors com els Molins, Pomes i altres figures arcaïques i retrògrades... Som així, avui. Els analfabets literaris són els jutges de la literatura.

El senyor Mariné, actual empresari del Saló Central de Sant Andreu, ens ha dit que verà amb gust la presència dels

companys de Redacció de L'ESQUELLA al seu coliseu, per cert arranjat i mudat de nou.

Li farem alguna visiteta, perquè a la terra del nostre estimat Ignasi Iglesias hi coneixem una estanquera que amb els seus ulls hi encenam els escanyapits que li comprem...

A fe...

P. M.: El seu "Carnet d'un barcelonista" anirà aviat. Són interessants. — Fenicex: Bé, farà torn amb el restant de vostè. Li agrairíem que els seus articles fossin més curts. — J. de M.: Ha fet tard, amic. No n'estem certs, però creiem que ja s'ha acabat, aquest any, això de les processons. De totes maneres ho guardarem. — A. M. S.: La seva "Cançoneta" ens va a la mida, i no ens referim tan sols a l'extensió, sinó també a la qualitat. — Raboc: Li publicarem el seu dibuix. No és que estigui molt bé, però tampoc està malament.

Obra nova

Pere Corominas

A recés dels Tamaris

CONTES I NOVEL·LES

Ptes. 4

Impremta L'ESQUELLA i LA CAMPANA OIm, 8, Barcelona

EL PLAER DEL CAPELLÀ

—No hi ha res que faci fer un sermó tan bo com prenent abans un vas de DIDÓN.

ELS BONS FUTBOLISTES

El secret dels bons futbolistes, d'aquells que són invencibles, és que abans prenen DIDÓN.

EL CAMBRER ENTUSIASMAT

—Evidentment, no hi ha beguda millor que aquesta. Tothom demana el GRAN REFRESC "DIDÓN".

Fàbrica: JOSEP VILA, Carrer València, 169, Telèfon 395 G. BARCELONA

Obres d'Angel Guimerà

Gala Placidia	Ptes. 2
Judith de Welp	> 2
Lo fill del rey	> 2
Mar y Cel	> 2
Rey y monjo	> 2
La boja	> 2
L'ànima morta	> 2
En pólvora	> 2
La filla del mar	> 2
Arran de terra	> 2
La pecadora	> 2

Ayguia que corra	Ptes. 2
Lo camí del Sol	> 2
Andrònica	> 2
Sol, solet	> 2
La Miralta	> 2
L'Eloy	> 2
La santa espina	> 2
L'aranya	> 2
Sainet trist	> 2
La reyna jove	> 2
Jesús que torna	> 3
Jesús de Nazareth	> 3
Maria Rosa	> 2
Las monjas de S. Ayman	> 3
La festa del blat	> 2
Terra baixa	> 2
Mossèn Janot	> 2
La farsa	> 2
Indíbil y Mandoni	> 2
El cor de la nit	> 2
L'ànima és meva	> 2
Joan Dalla	> 2
Alta banca	> 2
La reyna vella	> 1
Titayna	> 1
La sala d'espera	> 1
La Baldirona	> 1
Mestre Olaguer	> 0'50
Mort d'en Jaume d'Urgell	> 0'50
En Pep Botella	> 0'50
Poesies, tom primer	> 5
> > segon	> 5
Cants a la Patria	> 5

Les cent millors poesies de la llengua catalana

Triades per E. MOLINÉ I BRASÉS

1'50 Pessetes

ANGEL SAMBLANCAT

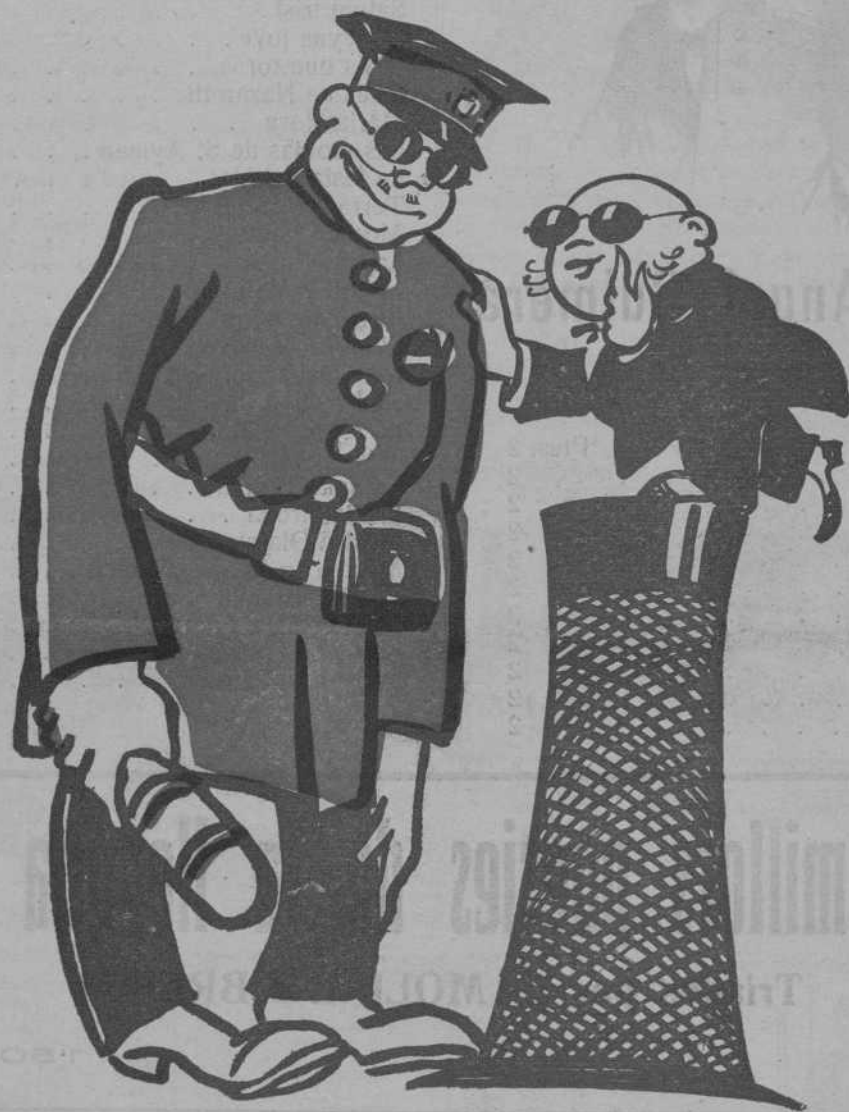
Jesús atado a la columna

UN TOMO: 3 PESETAS

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no es remet, ademés, 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls hi otorguen rebaixes.

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

EL SENYOR "ESTEBAN" INDIGNAT

—“Digui al senyor Ribé que eso de les ulleres negras lo han plagiado de yo!”

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA

AQUEST NUMERO HA PASSAT PER LA CENSURA GOVERNATIVA